

**DEMOGRAFIA GLOBAL, DEMOGRAFIA
LOCAL: PERSPECTIVES PER AL SEGLE XXI**

Anna Cabré

294

Centre d'Estudis Demogràfics

**DEMOGRAFIA GLOBAL, DEMOGRAFIA
LOCAL: PERSPECTIVES PER AL SEGLE XXI**

Anna Cabré

294

Ponència realitzada dins el curs 2003-2004 del Grup Català del Capítol Espanyol del Club de Roma. Barcelona, 14 de juliol de 2004

Centre d'Estudis Demogràfics

2006

CABRÉ, Anna .- Demografia global, demografia local: perspectives per al segle XXI

Resum.- Catalunya ha mantingut el seu pes demogràfic a nivell mundial durant el segle XX, això sí, gràcies a la immigració. La població mundial seguirà creixent fins a 2070, però com a conseqüència de l'allargament de l'esperança de vida, doncs els naixements tendiran a disminuir, les generacions tendiran a decreïxer. A nivell local, aquest procés ja l'hem viscut. A més, el descens de la mortalitat intrauterina, l'avortament selectiu contra les nenes i l'augment de l'esperança de vida comporten que augmenti l'índex de masculinitat al naixement i que aquest és mantingui fins els 50 anys. L'escassetat de dones joves encarrirà el seu valor dins els mercats, matrimonial laboral i migratori i canviarà les condicions de negociació. Els homes es casaran amb dones més joves i, si les generacions que els segueixen són menys nombroses els serà més difícil casar-se. Es planteja, per tant, el repte de repensar un model econòmic i demogràfic com el català basat en la immigració. L'envelliment que comportarà el decreixement de les generacions ens obliga a plantejar temes com l'edat de la jubilació i el seu finançament.

Paraules clau.- Generació decreixent, mercat matrimonial, migració, envelliment, Catalunya

CABRÉ, Anna .- Demografía global, demografía local: perspectivas para el siglo XXI

Resumen.- Cataluña ha mantenido su peso demográfico a nivel mundial durante el siglo XX, eso sí, gracias a la inmigración. La población mundial seguirá creciendo hasta 2070, pero como consecuencia del alargamiento de la esperanza de vida, pues los nacimientos tenderán a disminuir, las generaciones tenderán a decrecer. A nivel local, este proceso ya lo hemos vivido. Además, el descenso de la mortalidad intrauterina, el aborto selectivo contra las niñas y el aumento de la esperanza de vida comportan un incremento del índice de masculinidad al nacimiento i que éste se mantenga hasta los 50 años. La escasez de mujeres jóvenes encarecerá su valor en los mercados matrimonial, laboral y migratorio y modificará las condiciones de negociación. Los hombres se casaran con mujeres más jóvenes y, si las generaciones que le siguen son menos numerosas les será más difícil casarse. Se plantea, por tanto, el repto de repensar un modelo económico y demográfico como el catalán basado en la inmigración. El envejecimiento que comportará el decrecimiento las generaciones nos obliga a plantear temas como la edad de jubilación y su financiación.

Palabras clave Generación decreciente, mercado matrimonial, migración, envejecimiento, Cataluña

CABRÉ, Anna .- Global demography, local demography. Perspectives for the XXIst century

Abstract .- As a result of immigration, Catalonia has maintained its demographic weight at world level during the century XX. The world population will continue to grow until 2070, but as a result of the increase in life expectancy, births are set to decline and cohorts to decrease. At the local level, we have seen this process already. In addition, the reduction of intrauterine mortality, the selective abortion against girls and the increase in life expectancy cause an increase in the male proportion of births, whereby, currently, the excess number of males is maintained until the age of 50. The shortage of young women will increase their value in the marriage, labour and migration markets and will modify the conditions of negotiation. Men will marry with younger women and, if the generations that follow are less numerous, it will be more difficult for them to marry. We consider, therefore an economic and demographic model, such as the Catalan one, based on immigration. The aging that brings about a decrease in cohort sizes compels us to raise questions such as the age of retirement and its financing.

Keywords: cohort decline, marriage market, migration, ageing, Catalonia

CABRÉ, Anna .- Démographie globale, démographie locale: les défis pour le XXIème

Résumé.- Le poids démographique de la Catalogne dans la population mondiale est resté constant à travers le XXème siècle grâce, notamment, à l'immigration. La population mondiale continuera de croître jusqu'en 2070 à conséquence de l'augmentation de l'espérance de vie et non pas à la fécondité qui sera plutôt en diminution. À l'échelle locale, ce processus a déjà été observé. D'autre part, la baisse de la mortalité intra-utérine, l'avortement sélectif contre les filles et l'amélioration de l'espérance de vie entraînent la l'augmentation du rapport de masculinité depuis la naissance et jusque l'âge de 50 ans. Le déficit de femmes les revalorisera au sein du marché de travail ainsi qu'au sein du marché migratoire et matrimonial, où leurs conditions de négociation vont changer. Les homes auront tendance à épouser des femmes plus jeunes, au même temps qu'ils auront plus de mal à se marier. S'impose le défi de concevoir un modèle économique basé sur l'immigration, comme l'est le modèle catalan. Le vieillissement provoqué par la décroissance des générations oblige à affronter des sujets tels que l'âge de retraite et le financement des systèmes de retraite.

Mots clés.- Cohortes décroissantes, marché matrimoniale, migration, vieillissement, Catalogne

DEMOGRAFIA GLOBAL, DEMOGRAFIA LOCAL: PERSPECTIVES PER AL SEGLE XXI

Anna Cabré

En primer lloc, vull agrair-vos molt aquesta invitació, que és la segona que em feu aquí, al Club de Roma, i agrair també la vostra presència, per escoltar-me a aquestes hores. Tractaré –i em costa molt– de ser relativament breu, tenint en compte que després tindrem un espai per a preguntes i respostes.

Què en puc dir, de la demografia en el segle XXI i dels reptes per a Catalunya? Doncs que no serà com la demografia del segle XX. Això, així, sembla fàcil d'acceptar. Però quan veus el detall sobre què pot ser diferent, veureu que ja no és tan fàcil acceptar-ne les conseqüències, ni és tan fàcil mentalitzar-nos de canviar la nostra manera de veure la població per adaptar-nos a les realitats del segle XXI.

El segle XX ha estat un segle d'un portentós creixement demogràfic a nivell mundial. No obstant això, Catalunya, en aquest segle de creixement, ha mantingut la seva quota mundial, cosa que poden dir molt poques poblacions europees. No agafaré exactament el segle XX perquè no en tinc les dades, i menys de memòria, però us puc dir que l'any 1850 els catalans eren 1,37 per mil dels humans, xifra que a mi em sembla molt. Jo em pensava que érem menys, doncs no! L'any 1850, 1,37 per mil dels humans, o si voleu, quatre terços per mil dels humans eren catalans. Si anem al 1980, podríeu pensar que, després que el món hagi patit una explosió demogràfica, Catalunya pot haver perdut pes relatiu. Doncs no! L'any 1980 Catalunya representava 1,33 per mil dels humans. Podem dir que quatre terços per mil dels humans continuaven sent ciutadans de Catalunya, com diria algú.

Catalunya va aconseguir la fita extraordinària de mantenir la seva quota, el seu pes mundial, en un moment en què el món creixia com no havia crescut mai abans. La manera com Catalunya va mantenir el seu pes demogràfic al món és diferent. La població global, com en diuen ara, va créixer per creixement natural. Perquè el món, que se sàpiga, encara no té intercanvis migratoris amb l'exterior. Per tant, la població mundial, només creix o decreix per creixement natural. En canvi, Catalunya va créixer bàsicament per creixement

migratori. Aquesta és una de les especificitats de la població catalana: el pes que hi tenen les migracions dins de la seva dinàmica demogràfica. Però si passem per alt les formes diferents de fer créixer la població, podríem dir que Catalunya va mantenir el seu quòrum a nivell mundial, mentre que no el van mantenir Espanya, ni França, ni Alemanya, ni pràcticament cap població europea.

El segle XX va ser, com ja ho havia estat sobretot la segona meitat del segle XIX, un segle d'un notable creixement demogràfic. I nosaltres ens hem quedat –això els que ja tenim una certa edat– amb aquesta idea al cap que la població és una cosa que creix, creix, sense aturador... Tendim a veure el futur en funció del passat. Com més anys fa que la població creix, més tendència tenim a pensar que en el futur continuarà igual. Això val pels preus: com més anys tenim d'inflació, més anys pensem que els preus pujaran... O sigui, la intensitat i la longitud dels fets passats ens predisposen a esperar la intensitat i la longitud dels fets futurs. Per tant, el segle XX ha estat un segle de població creixent i un segle de creixement dels naixements, o sigui d'allò que tècnicament en diem els demògrafs, de cohorts creixents.

Les cohorts o generacions són tot el conjunt de persones nascudes el mateix any de calendari, allò que vulgarment en diem les quintes. Per exemple, el que s'anomena la quinta del 56, en termes tècnics, és la cohort del 56. Nosaltres ens hem acostumat a un món de cohorts creixents. La nostra actitud s'assembla al lema de la medalla de l'amor: avui més que ahir i menys que demà. Avui més naixements que ahir i menys que demà. En aquest "tot menys que demà" és fàcil trobar d'altres exemples, com els preus, els preus també més que ahir i menys que demà. Imagineu-vos si un dia els preus comencen a baixar; hauríem de canviar els esquemes ràpidament perquè nosaltres estem avesats a un esquema en què els preus pugen, i si no pugen aquest any, pujaran l'any que ve. Però uns preus que baixessin, contínuament ens obligarien realment a canviar de manera de pensar. Això és el que hem de fer amb la població. Nosaltres estem acostumats a unes generacions progressivament creixents, que creixen i , on avui hi ha més estudiants que ahir i menys que demà, més joves que volen trobar una feina però menys que demà... I així sempre. I resulta que el segle XXI no serà un segle de cohorts creixents, sinó un segle de cohorts decreixents. I aquest fenomen ens demana un gran canvi de la manera de pensar.

El fet que les cohorts siguin decreixents en el segle XXI vol dir que la població serà decreixent en el segle XXI? No. Ens trobarem, almenys durant les dues terceres o les tres quartes parts primeres del segle XXI, amb una població que serà creixent però amb unes

cohorts que seran decreixents. Per què? Perquè la natalitat està baixant a un ritme acceleradíssim. Això és una cosa de la qual es té poca consciència. Aquí hi ha molta gent que continua creient que a l'Àfrica del Nord tenen sis o set fills per dona, quan de fet estan en els tres fills i poc, i baixant molt ràpidament, i les ciutats ja estan més a prop dels dos que dels tres, i segueixen baixant. El conjunt de les ciutats de l'Amèrica Llatina ja està en dos fills per dona. Avui dia, hi ha països de l'Àsia Oriental, com Corea, però també Tailàndia que és un país menys desenvolupat, que ja tenen una fecunditat més baixa que la d'Espanya. Nosaltres continuem amb aquesta idea de les grans fecunditats del tercer món, quan la realitat és que en àmplies zones del món la fecunditat està caient molt ràpidament. Ara, a molts llocs, ja no només cau la fecunditat en termes relatius, sinó que cauen els naixements en xifres absolutes. A Mèxic ja fa deu anys que els naixements estan estancats amb tendència a disminuir, al Brasil i la Xina també, i parlo de països amb poblacions molt importants. Per tant, aquesta idea que els naixements aniran creixent per sempre, ja no correspon a la realitat. Serà encara cert en algunes zones del món, com l'Àfrica Negra, tot i que aquí tenim el la incidència de la sida que ens fa molt difícil fer projeccions, sembla que sí, que a l'Àfrica continuarà creixent la població i els naixements durant moltes dècades encara. Però per al conjunt del món, podem pensar que els naixements pràcticament arribaran al màxim en el primer quart de segle, més a prop d'on som ara que del 2025. I que serà durant aquest període que rebrem el màxim de naixements. D'aquesta manera, les entrades en la població activa possiblement siguin màximes abans del 2030. Des del primer terç del segle XXI fins a la "data màgica" del 2070, segurament la població del món creixerà però aquest creixement es deurà a l'augment dels naixements. Llavors tindrem tota aquesta fase que nosaltres ja coneixem, la població creixerà, però creixerà perquè els que ja hi són duraran més, no perquè n'entrin molts de nous.

Per què dic el 2070? Perquè segons les prediccions que han fet els professors Lutz, Sanderson i Scherbov de l'*International Institute for Applied Systems Analysis* a Viena, que a mi m'inspiren força confiança i que han estat presentades a la revista *Nature*, el més probable és que la població global arribi a un màxim al voltant de l'any 2070. Que no vol dir que sigui un màxim per a tota l'eternitat, en el futur n'hi poden haver d'altres, però de moment en aquesta fase en què estem la població global tocaria sostre cap al 2070 i a partir d'aquesta data o es mantindria estable o més aviat, com que hi ha molt poques coses que es mantinguin estables, si no creix el més probable és que decreixi. Si decreixerà molt o poc, o s'estabilitzarà, això ja no ho podem dir. Sembla que es tocaria sostre al voltant del 2070,

i com que ja sé que algú em preguntarà: “I amb quanta gent?”, ja responc i així s’estalvien una pregunta: “No ho sabem” És més, sembla que hi ha més acords sobre a quina data arribarem al màxim que no sobre quant serà el màxim. El màxim se situa, sembla, entre els 8.500 i els 10.000 milions d’habitants. Cada dia que passa ens decantem més cap a la hipòtesi baixa que cap a l’alta. De fet, les previsions que fan Nacions Unides i d’altres, les corregeixen cada vegada que hi ha una revisió, cada dos anys, a la baixa. Per exemple, a una zona del món com l’Àfrica del Nord, la població que es preveia per al 2025, amb menys de deu anys ha estat rebaixada a 25 milions de persones. O sigui, sense arribar-hi, cada vegada que fan previsions rebaixen el que es preveia. Per tant, diríem que és més probable que acabem més a prop dels 8.500 que no pas dels 10.000 milions, però això no ho podem afirmar del cert.

En tot cas, diem que la cronologia seria que del 2025 al 2070 tindríem una població activa que aniria disminuint les seves entrades però que aniria creixent gràcies a l’allargament de la vida dels que ja formen part de la població activa. Però la població, per exemple, en edat escolar ja abans del 2030. I que voldria que retinguessin d’aquesta demografia del 2021 però, és que serà una demografia en què el creixement resultarà cada vegada més lent fins arribar a pràcticament un creixement zero al voltant del 2070 i que hi haurà, òbviament, un fenomen d’envelliment.

A mi no m’agrada la paraula *envelliment* perquè normalment és mal interpretada. Jo prefereixo parlar d’un canvi estructural de l’edat., però aquests canvis estructurals de l’edat es poden donar en molts sentits. Per exemple, que avui dia hi hagi més gent de trenta-cinc anys que de vint, és un envelliment formidable però quan jo parlo d’envelliment vostès no s’imaginin això, s’imaginin gent amb el cabell blanc. No obstant, que hi hagi més gent de trenta-cinc que de vint és molt envelliment, és un canvi estructural de l’edat en el sentit de l’envelliment.. En tot cas, el segle XXI serà un segle en què la població envellirà, en què les entrades a la població disminuiran i per tant, les cohorts seran decreixents.

A nivell local, nosaltres tenim un avantatge i és que ja ho hem viscut, no hem hagut d’esperar al segle XXI, ja ho hem començat a viure en el segle XX i en qüestió de decreixement de naixements d’una manera molt, molt aguda, de les més agudes del món. Per tant, podríem fabricar un *software* o un *know-how*, amb la nostra experiència de què passa amb les generacions decreixents. Si sabéssim gestionar-ho bé i extreure-ho i teoritzar-ho, segurament ho podríem exportar a altres països on els passarà el mateix però més endavant. Nosaltres hem passat, per exemple aquí a Catalunya, dels 112.000

naixements de l'any 1975 als 53.000 naixements de l'any 1995, que sense calculadora ja es veu bé que són menys de la meitat. I aquesta gent són els que ara estan arribant a la universitat, a les escoles, als permisos de conduir, als diferents tipus de consum, a l'entrada a les empreses... Per tant, nosaltres, el que passarà a nivell global, ja ho hem viscut abans. És possible que quan en el món, les cohorts siguin decreixents, a Catalunya o a Espanya, aprofitant algun període favorable, tinguem una temporadeta de generacions creixents i anem a contracorrent, com hem anat abans. Però hauríem de considerar que això seria, de totes maneres, temporal i excepcional.

Quines conseqüències té el que ha passat? Què succeeix en el trànsit d'un segle XX de generacions creixents a un segle XXI de generacions decreixents? Doncs que s'alteren les condicions de negociació que afecten el diferents fenòmens de mercat de la demografia. Entre aquests fenòmens de mercat en demografia –dels que no n'hi ha tants -, un que a mi m'interessa molt, que és un dels meus temes predilectes, és el dels mercats matrimonials. En un mercat matrimonial amb règim de monogàmia, en el que podríem considerar que hi ha uns estocs d'homes i dones disponibles, pot haver-hi un excés d'oferta o un excés de demanda. Admetem, com a hipòtesi de treball, que les dones siguin l'oferta i els homes la demanda. De fet, funciona força així perquè quan hi ha un excés de dones, són les més cares les que no es casen i quan hi ha un excés d'homes són els més insolvents els que es queden per vestir sants. Per tant, avui per avui semblaria més fàcil la hipòtesi que els homes són demanda i les dones oferta, que no pas a la inversa, encara que sembla que als Estats Units, per exemple, ja comença a manifestar-se que les dones també són demanda. El que significa, per exemple, que les dones que tenen més bons sous es casen més que les que no en tenen, i una sèrie de comportament que en tot cas serien una innovació. Fins ara aquí això no s'ha comprovat.

En tot cas, a part d'aquestes qüestions d'estatus, es troba que els homes es casen normalment a unes edats més elevades que les dones i, per tant, els homes es casen amb dones més joves. Si homes i dones es casessin a la mateixa edat, quan una generació decreix, si es casessin entre ells no hi hauria problema. Quan les generacions creixen, com que no es casen dins la mateixa generació, dins de la mateixa cohort, sempre hi ha un excedent de dones. Perquè les generacions a què pertanyen les núvies són més abundoses que les generacions a què pertanyen els nuvis. Per tant, hi ha un excés de dones i aleshores el mercat matrimonial cau sota el control dels homes. Les famílies el que temen és que les filles els quedin per casar, i pensen que els fills ja es casaran.

Quan les generacions decreixin, en canvi, que és el que ara es presenta, hi haurà un excedent permanent d'homes. Així, per exemple, els nois del 78, que és el cas més extrem –si n'hi ha algun a la sala que en prengui nota- resulten ser quatre nois del 78 per tres noies del 81. Aquesta és una diferència considerable. I la solució només és anar a buscar noies del 82, que encara eren menys. I que a més “pertanyien” als nois del 79, que tenien el seu propi problema. Per tant, és un tema difícil d'arreglar i a més hi haurà dos agreujants. El primer és, que en allargar-se l'esperança de vida, en comptes del 105 nens per 100 nenes, – que es pensava que era una proporció constant -, ara resulta que n'estan naixent 107. I és que la reducció de la mortalitat intrauterina fa sobreviure més nadons de sexe masculí –les concepcions d'aquest sexe són molt més elevades que les femenines -, amb la qual cosa en comptes de néixer-ne 105, ja n'estan naixent 107, amb tendència a pujar, pot ser que en el futur en neixin 108 o 109... Per tant, el desequilibri ja ve de naixement, el segon és que, abans aquest desequilibri desapareixia ràpidament, perquè com que els nens morien més que les nenes, a l'edat d'un any, a l'edat de cinc anys, a l'edat de deu anys, ja es tornaven a equilibrar. Perquè les nenes duraven més. Però avui dia, com que moren tan poc els uns i els altres, aquest desequilibri inicial que a més és cada vegada més gran, dura fins als quaranta, fins als quaranta-cinc o fins als cinquanta anys. O sigui que a les poblacions del segle XXI és previsible que l'excedent inicial de nois, que mes a mes és més gran, es perllongarà pràcticament fins als cinquanta anys. Amb la qual cosa, a l'edat de nupcialitat hi haurà un excedent permanent d'homes i no de dones com existia fins ara. I encara hi haurà un tercer agreujant que és que àmplies zones del món estan practicant un avortament selectiu contra les nenes. En particular països com la Xina, l'Índia, o Corea, que és el cas més extrem, em què sembla que un 5% de les nenes concebudes desapareixen per avortament selectiu cada any. Aleshores, àmplies zones del món ja estan discriminant prèviament.

Si ajunteu tot això, el segle XXI serà un segle d'escassetat de dones. No de dones en general, hi haurà potser més dones que homes, però tindran setanta anys. En el mercat matrimonial, el mercat girarà, i el poder de negociació... Bé, el poder de negociació està per dir, perquè aquesta és la gran pregunta i la deixo aquí, per a vosaltres. Aquesta situació ja la van conèixer les generacions dels anys trenta a Catalunya, en què van néixer cinc homes, entre el 31 i el 36, per quatre noies entre el 34 i el 39. Per tant, les generacions dels homes nascuts a principis dels anys trenta van patir una escassetat relativa de noies que després es va arreglar amb la represa del naixements a partir del 45. Com a resultat

d'aquesta conjuntura, els homes d'aquesta generació es van casar amb dones bastant més joves que ells, també amb alguna de més gran, es van casar menys que els anteriors, les dones d'aquesta generació, per contra, es van casar més, o sigui que això ja s'ha provat aquí. Però el que ara ve serà no l'efecte d'una guerra sinó l'efecte d'una situació bastant global i bastant permanent.

Llavors la pregunta és: Si les noies són escasses, tindran més poder o en tindran menys? I aquesta és la gran pregunta, perquè aquí sí que tinc respostes per a tots els gustos. Normalment, les que són de països rics, on les dones tenen els seus drets garantits per la llei i en expansió, tendeixen a dir que si n'hi ha menys tindran la paella pel mànec i, per tant, tindran més poder. Però els que són de països on les dones estan menys ben situades pensen que precisament perquè n'hi haurà poques, estaran molt més controlades, seran molt més objecte de control i d'intercanvi; és possible que, com que seran poques, això els hi jugui en contra. En conjunt, la conclusió provisional que jo en trec és que allà on les dones tenen drets, ser poques els donarà més, i allà on no en tenen, ser poques els en donarà menys. Al cap i a la fi, això que se'n diu el patriarcat va ser un gran invent, una gran associació entre homes per controlar les dones, així que podria molt bé ser que, en comptes de competir, els homes per aconseguir les poques dones, s'aliessin entre ells per controlar les que hi ha, Aquesta és la pregunta del milió de dòlars, i jo no sé el que passarà, però el tema és interessant.

Un altre tema de mercat demogràfic és el mercat de treball. Aquest és més conegut. En el mercat de treball d'avui dia assistim i donem per fetes situacions com la jubilació anticipada. Assumint la facilitat i conveniència de substituir treballadors grans, que sovint han esdevingut obsolets i amb drets adquirits per joves amb bon nivell de formació i formes de contractació més flexibles. Perquè encara que els treballadors grans es puguin reciclar, és a un cost molt elevat. En conseqüència, s'està discutint l'edat de jubilació, però el fet és que l'edat real de jubilació està per sota de la legal, i que ara mateix em sembla que és l'Institut Català de la Salut que jubilarà tots els metges de més de 65 anys forçosament, quan fins ara era als 70 anys. I diuen que és que aquests metges de 65 anys només fan dues hores i mitja diàries i els nous en faran sis, que hi guanyem de totes, totes. I a més, quedaran lliures 36 places de cap de servei i podrem refer les especialitats i tot són avantatges. I jo dic: Sí que són avantatges a curt termini, però l'exemple que donem d'allà on la gent treballava fins als 70, ara treballen fins als 65, és un exemple a contracorrent molt negatiu. En tot cas, aquí ho deixo.

El mercat de treball en el futur, en comptes del fet que cada any hi hagi més joves que volen entrar, cada any n'hi haurà menys. I resulta que els joves seran els més ben formats, els que hauran estat més anys a l'escola, els que manipularan les últimes versions del Windows 2010 o el que sigui, tindran un nivell educatiu més alt i a sobre seran poquíssims. Per tant, els joves seran molt cars. I qui confiï a substituir persones grans, que són cares, per joves, que siguin barats, pot anar canviant d'idea, perquè potser les persones grans seran cares, però els joves no seran barats, i n'hi haurà molt pocs. I si n'hi ha molt pocs i les empreses competeixen entre elles per aconseguir-los i, sobretot, per aconseguir els millors, els sortiran molt cars. A més, no sols seran les empreses d'aquest país les que competeixin, sinó que com que això serà un moviment global, les dels altres països també hi seran. De moment, com que hi ha oferta important de joves bastant formats, de països com l'Índia i d'altres, amb el fenomen que es coneix com a fuga de cervells, això ho temperarà, però en el futur aquests tampoc no hi seran tant.

Per tant, el futur del mercat de treball és que amb els joves barats no s'hi ha de comptar, que per tant, la mà d'obra barata o serà d'altres categories d'edat, o seran persones d'una edat mitjana que no estiguin qualificats, o seran persones que vinguin d'altres països, o... I algú em dirà: les dones. Però és que les dones ara tenen més educació, més instrucció que els homes. Dels joves, per tant, quan aquestes arribin a una mitjana edat, tampoc no seran mestresses de casa sense formació, si és que són mestresses de casa. Així com fins ara les empreses han tingut la paella pel mànec a l'hora de contractar i hi ha hagut una demanda insatisfeta de treball per part dels joves i sobretot de treball de qualitat, aquesta situació canviarà. Això ja ho vaig dir fa uns anys quan em va invitar la primera vegada i crec que fins i tot algú en va prendre bona nota i immediatament van contractar mil joves. Sí, m'ha arribat, i me n'alegro, perquè no pensava que la meua paraula tingués aquesta influència. Si n'hi va haver mil de feliços, que espero que siguin feliços...

Tercer mercat, i molt important, el mercat migratori. Rara vegada pensem en les migracions com un mercat, però ho són. Hi ha uns països que exporten i uns països que importen. Avui dia existeix una oferta que es considera gairebé il·limitada d'emigrants i, en canvi, hi ha força països que els reben però que són els menys. I són els països receptors els que tenen la paella pel mànec. Es diu: "Només deixarem entrar els qui tinguin feina, només els deixarem quedar deu anys i després, quan ja comencin a tenir drets de jubilació, els tornarem a casa, no els deixarem tal, els farem qual..." El país receptor és el que marca les normes i normalment el país emissor ni tan sols no hi intervé. A vegades intervé

cobrant-los el passaport, o alguna cosa així, però normalment no hi intervenen. Això en el futur canviarà. Perquè entre d'altres coses, els immigrants són joves. I si els joves a nivell mundial comencen a disminuir en nombre a partir del 2020, 2025, 2030, em direu que aquests horitzons són molt llunyans, però veureu que de seguida hi serem, resultarà que no hi haurà tanta oferta. Com que, per altra banda, molts països que fins ara eren emissors s'han convertit en receptors, i jo tinc la teoria que tot país que té els seus joves escolaritzats fins als 16 anys al cent per cent i després dels 16 anys, és un país importador de mà d'obra, hi haurà més països importadors i menys països exportadors. A part, els països exportadors tindran menys estocs exportables. Aleshores, la situació de negociació serà diferent. Els països emissors podran dir: "No deixo sortir els meus". Així com ara no els deixen entrar, pot ser que no els deixin sortir. "No els deixo sortir per anar a tal país, només els deixo sortir per anar als països amb què tinc un conveni bilateral que garanteixi que part del que paguen de jubilació, en comptes de ser per pagar els jubilats del país receptor, també vindrà per pagar els jubilats, que són els pares d'aquests treballadors, del país emissor. I a més a més els reconeixereu tal dret, i a més a més, a nosaltres ens finançareu tal inversió. És a dir, que els països emissors tinguin un poder de negociació que ara no tenen.

Ara aquí també diria, igual que les empreses poden comptar amb els joves mentre hi són però farien malament de comptar-hi per sempre, nosaltres podem comptar amb la immigració mentre n'hi ha, però no serà per sempre. I qui no s'ho cregui, que pensi en el símil de l'adopció. Jo sempre explico aquesta anècdota que potser alguns ja me l'heu sentit, però em disculpareu. Quan jo era petita i no em volia menjar la sopa de peix, que no m'agradava, el meu pare agafava el telèfon i deia: "És l'hospici? Vinguin aquí al carrer Diputació, 80, 4t 2a, que tenim una nena molt dolenta que no menja". I jo: "No, no, no". I ràpidament em menjava la sopa. I ell deia: "Miri, deixi-ho per avui, si de cas ja trucarem demà". Això que avui dia seria crueltat mental caracteritzada, després, perquè es veïés que era cert, algun diumenge em portaven pel carrer Valldonzella, per allà, a la Casa de la Caritat, i allà veia que sí que hi havia uns nens, amb unes bates de ratlles... O sigui, que, l'hospici existia i hi havia nens a dins que no tenien pares que se n'ocupessin. És clar, allò era un perill. Qui em podia dir a mi que en vida meva, i encara me'n queda molta, veuria cues de gent que van al Nepal, a Guatemala, a Etiòpia, allà on sigui, que passen per tota mena *d'aros* anava a dir, per tota mena d'exigències, perquè els deixin adoptar una o dues criatures dels països més exòtics, perquè no troben criatures per adoptar. I encara ara n'hi ha, potser en el futur ni aquests països no en tindran. Qui es podria imaginar que les

criatures per adoptar s'acabarien i en canvi els pares adoptius proliferarien. Ningú no s'ho podia imaginar.

Quan jo feia cua davant de la Prefectura de París els anys seixanta perquè em renovessin per tres mesos la meua *carte de séjour*, com em podia jo imaginar que la majoria dels que estàvem allà tornàriem i que en canvi ara tindriem unes cues pitjors davant del Govern Civil, que els donarien encara, no ja permisos per a tres mesos, sinó permisos caducats, i aquestes coses que sabem. Qui es podia imaginar que allò que nosaltres estàvem vivint allà es giraria en un termini de vint-i-cinc anys i ho trobaríem a la inversa.

El que jo us anuncio aquí i us ho deixo, és que en el segle XXI es giraran moltes d'aquestes coses que ara creiem. Estic mirant molt lluny i si m'equivoco... L'any 2070 no hi sereu, ni jo tampoc, alguns de vosaltres sí que hi sereu l'any 2070 però d'altres no i no em podreu demanar comptes, però vaja, el problema principal no és si passarà o no passarà, sinó quan passarà tot això. Tenim deu, vint anys, encara, que s'assemblaran una mica als actuals. Ara tenim el que se'n diu una finestra d'oportunitat, que s'ha posat de moda. És a dir, que durant aquests deu primers anys del segle XXI a Catalunya, a Espanya, l'envelliment s'atura perquè als qui van néixer fins als anys de la guerra i postguerra els arriba l'edat de jubilar-se, per tant arriben menys jubilats i com que en el passat n'han nascut pocs, ara hi ha poques criatures a les escoles. O sigui que ara tindrem un temps en què no haurem d'invertir gaire ni en criatures ni en vells, comparat amb altres dècades. Però això d'aquí a deu anys s'haurà acabat.

Aleshores, mireu... Com que s'ha de dinar, els reptes us els dic en dues paraules, però no els desenvolupo. Dels reptes que d'això es treuen per a Catalunya, : un és que aquest recurs il·limitat de la immigració que hem tingut i que tenim a Catalunya, ara tenim immigració d'estrangers, abans teníem immigrants d'altres bandes d'Espanya. Nosaltres ja hem vist que, per exemple, si ara volguéssim basar el nostre mercat de treball en una immigració aragonesa, malament, perquè no hi ha uns estocs aragonesos per exportar, i andalusos, extremenys, tampoc. Això mateix que s'ha vist que s'han anat exhaurint els estocs d'emigrants d'altres llocs, pot passar a nivell global. Per tant, una economia com la catalana, basada sempre a anar-hi afegint gent quan en fa falta i parar-ho quan no en fa , això potser no ho podrem mantenir per sempre. Però encara ho podem mantenir una temporadeta. Per tant, seria bo tenir-ho en compte per aprofitar el que ens queda, sense repenjar-nos-hi ni que duri més del compte; el segon, i el gran repte de Catalunya i a nivell mundial, és el tema de l'envelliment. No pot ser que tinguem unes generacions actuals, les

que neixen, que viuran noranta-cinc, cent anys, fins i tot, i no m'estendré perquè sempre ho faig, però els d'aquí, d'aquesta sala, probablement farien bé a calcular que tenim 50% de probabilitats d'arribar als 95 anys... No pot ser que el 50% d'aquesta sala, ja no els que neixen, tinguin 50% de probabilitats d'arribar als 95 anys, que vol dir que l'altre 50% passaran de llarg, viuran cent, cent quatre, noranta-nou, i en canvi pretenguem jubilar-nos als 59, als 60 o als 64 o als 65. Si nosaltres haguéssim de basar la jubilació en un estalvi privat, no podríem viure. El que nosaltres hauríem d'estar estalviant per assegurar-nos que podem viure decentment fins als 110 anys o fins als 105, si voleu, si la vida ens hi porta, seria tal que avui dia hauríem de privar-nos de tot.

En aquest sentit, us dono com a tema per reflexionar que tot el que s'està dient dels plans privats, si considereu el que us acabo d'explicar entendreu que resulten molt més disfuncionals que els públics. Perquè en un pla privat doblar és per a tu, per tant, cadascú el seu. No hi ha un traspàs d'unes persones a les altres, hi ha un traspàs de tu als teus hereus. Cadascú s'ha de posar doncs, en la pitjor tessitura, que és que viurà cent deu anys. Per tant, I cadascú hauria d'estalviar com per poder viure cent deu anys. I després, els altres heretaran molt, però tu, hauràs d'estalviar per viure cent deu anys. El resultat és que no ens podríem jubilar fins als 75 o els 80, o no podríem viure decentment abans d'aquestes edats. Per tant, jo crec que els que veuen com a solució la supressió dels plans públics, no ho han mirat ben bé. Que el pla privat ha de suplementar el públic, sí. Però el pla privat en aquest sentit és menys funcional que el pla públic de cara a fer front a l'allargament de la vida.

Aquest és el gran tema i jo diria que això de jubilar els metges als 65 quan es jubilaven als 70, que sigui una excepció que no es repeteixi. És clar, hi ha qui diu: "És que no els pots posar l'horari de dues hores i mitja a sis". D'acord, però aleshores també hauríem de saber per què hi ha aquestes diferències dins d'un mateix cos. Per què hi ha aquestes situacions adquirides absolutament inamovibles. Perquè som uns funcionaris, perquè jo en sóc, propietaris de la seva plaça que podem fer el que volem i no ens poden fer fora i uns altres que per bé que ho facin no els fan més d'un contracte de tres mesos. Hauríem de valorar tot aquest tipus de coses i no quina és la manera de veure la piràmide de les edats.

Moltes gràcies.